No. 756.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

1849.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te dresseren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG, 10 OCTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 9 October.

Het doet ons leed, dat de ministerieele krisis zoo lang gerekt wordt. Wij hebben ons daarover reeds met een woord beklaagd in de voorgaande week, uit vrees dat de pers zich daarin zoude gaan mengen, en zien onze verwachting bewaarheid op eene wijze, wij bekennen het gul, die wij niet hadden kunnen voorzien.

Het betaamt, dat het koninklijk prerogatief geheel vrij zij en blijve, en dat in de keus der ministers den koning niemand opgedrongen, en niemand ontzegd worde. In alle constitutionneele rijken heeft de ordelijke pers tijdens ministerieele moeijelijkheden zich altijd onthouden van eene polemiek, die invloed zou willen oefenen op het besluit des konings. Tot dus verre was ook deze gedragslijn gevolgd door de pers in Nederland. Maar de *Nederlander*, een blad, dat den heer *van Hall* wordt toegeschreven, heeft daarop in zijn nummer van ll. zaturdag schandelijk inbreuk gemaakt.

Sinds geruimen tijd loopen geruchten, dat de heer *Thorbecke* in het toekomstige ministerie plaats zal nemen. Die geruchten hebben alle waarschijnlijkheid, omdat de heer *Thorbecke* in de huidige omstandigheden, zoo als de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, in zijn nummer van gisteren (editie van Zaturdag avond) aanmerkt, het best geschikt schijnt voor de taak, die het ministerie te vervullen heeft. Zijn invloed toch in de Kamer is ten duidelijkste gebleken uit al de verslagen, die over ministerieële ontwerpen zijn uitgebragt, en die, ofschoon de heer *Thorbecke* weinig persoonlijke symphatiën in de Kamer vindt, desniettemin alle van zijnen geest en van zijne beginselen waren doordrongen. Daarbij komt, dat zijne bekende kunde en ervaring in zake van wetgeving hem bijzonder geschikt maken, om het gebruik onzer grondwettige regten te regelen, te meer, dewijl de Grondwet van 1848 voornamelijk zijn werk is.

Dat de voormalige behoudende partij zulks begrepen heeft lijdt geen twijfel. Daarom is haar eerste streven geweest, om den heer *Thorbecke* aan het hof gehaat en in de publieke opinie impopulair te maken. Als men zich afvraagt van waar het komt, dat de heer *Thorbecke* in veler mond wordt geheeten te zijn een republikein, wien het om niets anders te doen is, dan om zijne persoonlijke ambitie te bevredigen, ten einde, zich wrekende op zoogenaamde miskenningen van de zijde van het hof, zich zelven het hoofd van den republiekeinschen Staat te maken; dan vindt men geen antwoord in de handelingen en schriften van den heer *Thorbecke*, die alle zulk een laakbaar doel ten volste en ten strengste logenstraffen. Men vindt integendeel de oplossing der gestelde vraag in de intrigues van de gevallen behoudende partij. Sinds lang hebben wij ons verontwaardigd gevoeld over de hatelijkheden, die zij tegen den professor van Leiden verspreidt; nu zij openlijk in het eenige behoudende blad, dat in het land verschijnt, worden aan den dag gebragt, en dat nog wel om den koning in zijne keus te bemoeilijken, nu achten wij het noodzakelijk, dat de liberale pers niet langer zwijgt, maar protesteert tegen de lasteringen, die onder het volk en zelfs in de Tweede Kamer behendig zijn uitgestrooid, en nu tot wapen worden gebezigd om den Koning van den heer *Thorbecke* af te schrikken.

Wij zijn niet bevriend met het geacht lid uit Leiden, en meer dan eens hebben wij hem bestreden; maar wij hebben eerbied voor zijn onmiskenbaar talent, voor zijne beginselen en voor zijne politieke eerlijkheid, welke tot dus verre ongeschonden is bewaard; en wij achten ons verpligt zulks openlijk te betuigen, nu hem zulks openlijk wordt betwist.

Als de behoudende partij in den *Nederlander* een lasterlijken alarmkreet aanheft tegen den heer *Thorbecke*, dan kan men verzekerd zijn, dat het alleen is, omdat zij met ons de overtuiging deelt, dat hij alleen bekwaam schijnt om de nieuwe Grondwet regelmatig in werking te doen brengen. Dat wil zij niet. Zij wil geene vrijzinnige ontwikkeling onzer Grondwet; zij wil teruggang; en om daartoe te geraken moet in de eerste plaats geweerd worden, het komt er niet op aan door welke middelen, want zij deinst voor geene terug, de man, dien zij voor allen berekend acht, om de Grondwet in praktijk te doen brengen.

En daarom nu er sprake en ernstig sprake van is, dat de heer Thorbecke met de portefeuille van binnenlandsche zaken zal worden belast, nu treedt men uit de wolken, waarachter men zich had verscholen, en men roept van de daken den laster af, dien men vroeger in het geheim had rondgevent. Nu durft de partij, door haar blad, de *Nederlander*, den Koning zelfs openlijk haren laster aanprediken, en ten aanhoore van Nederland de kunde van den heer *Thorbecke* betwijfelen en tot viermaal toe vragender wijze verzekeren, dat niemand voor de beginselen, zelfs niet voor de eerlijkheid van den heer *Thorbecke* durft instaan. 't Is brutaal en schandelijk. De toestand van die partij moet wel hopeloos zijn, dat zij het waagt tot zulke laaghartige uitersten openlijk hare toevlugt te nemen.

Intusschen wij vertrouwen, dat de laster, nu hij het masker heeft afgeworpen, den heer *Thorbecke* niet meer schaden zal. De openbaarheid van deze beschuldiging, waarvoor zelfs niet een schijn van bewijs wordt geleverd, brengt licht in de duisternissen der reactionnaire woelingen. In plaats van doel te bereiken, loopt de partij gevaar, dat het door haar gebezigd wapen niemand dan haar zelve wonde. En wat den Koning aangaat, Z. M. is te verlicht om dupe te kunnen zijn van zulk een schandelijken laster.

De Mémoire sur la Situation des Catholiques dans les Pays-Bas, par un Electeur Néerlandais.

VII.

Terwijl de geheime genootschappen heel Nederland met een digt net omstrikten, en de weinige levenskracht versmoorden, die onze versletene, beroofde en uitgeputte natie nog had overgehouden, viel er in onze kolonien ééne gebeurtenis voor, die met de helderste zon van publiciteit bestraald, meer nog dan al het overige medewerkte, om de gemoederen der Katholijken in gisting te brengen.

Er leefde in Nederlandsch West-Indie een grijsaard, Nederlander van geboorte, maar van geloofsbelijdenis Katholijk, wiens deugden, naar het eenparig gevoelen van Onroomsch en Roomsch aan die der geloofshelden van het voorgeslacht herinnerden. Als zendeling, later met den titel van apostoliek prefect bekleed, bestierde hij sinds achttien jaren de Kolonie Suriname, en was om handel en wandel bij iedereen hoog geacht. Want men zag in hem niet alleen een ijverig priester, maar ook (wat trouwens een goed priester altijd is) een voortreffelijk burger, en bovenal een man van moed en zelfopoffering. Zijne gloeijende liefde voor het menschelijk geslacht omvatte ook de arme verachte negers; hij bezocht, hij troostte en sterkte hen in hunne afschuwelijke melaatschheid, ja maakte er zich een geluk van onder die van allen verlatenen te wonen, ten einde hen, ten koste van zijn eigen leven, naar ziel en ligchaam te dienen.

Die vrome, menschlievende, ja heilige man, was als van zelve aangewezen om bij de reorganisatie van de Kerkelijke aangelegenheden op Java, met een bisschoppelijken titel bekleed, als Apostolisch Vicaris naar Batavia te worden gezonden. Met vreugd schonk de Paus hem dat hoogste geestelijk gezag, en met welgevallen werd het door den Koning erkend, die in Mgr. *Grooff* gaarne de verdiensten huldigde, die hem onder Willem I het eerekruis hadden doen verwerven.

Ingevolge de in Oost-Indië bestaande bepalingen ontving de waardige man, de aanstelling tot pastoor van Batavia; doch vermits er aldaar groot gebrek was aan bedienaren van den godsdienst, nam hij vier jonge priesters met zich mede, en gaf daarvan behoorlijk kennis aan den Koning en aan den minister van kolonien, die daarin bewilligde en hun het vereischte paspoort deed uitreiken. Den 21 April 1845 kwamen zij te Batavia aan, en de vier missionarissen verkregen op hun verzoek, om als Katholijke priesters in het vicariaat van Neerlandsch Indië te mogen arbeiden, de vergunning om den gebruikelijken eed te doen en in Indië te verblijven.

Maar nu ontstond de moeijelijkheid. De op Java gevestigde geestelijkheid was door den omgang met de hooge koloniale ambtenaren, in kleeding en levenswijze allengskens afgeweken van de regelen, welke de Kerk aan hare bedienaren voorschrijft. Tot de bisschoppelijke pligten van den Apostolischen Vicaris behoorde het die ergernis, waardoor voor de godsdienst zooveel verloren ging aan achting en invloed, ten spoedigste te doen ophouden.

Daarom schreef hij aan zijne onderhoorige priesters eenige regelen voor, waarnaar zij zich zouden te gedragen hebben, zoowel wat betreft hunne levenswijze, als voornamelijk ook ten aanzien van hunne kleeding. Dit laatste deed hij ingevolge de bepalingen van het concilie van Trente, 't welk den priesters uitdrukkelijk beveelt het geestelijk gewaad te dragen en aan de bisschoppen de duurste verpligting maar tevens de uitgestrekste magt verleent om dat voorschrift te doen eerbiedigen. Niets zegt de Schrijver, bewijst meer de onvermijdelijkheid van den maatregel, door Mgr. *Grooff* genomen, dan de hevige tegenstand dien hij uitlokte, en die van zoo groote gehechtheid aan wereldlijke kleederdragt getuigde, dat zij geheel onbestaanbaar was met de nederigheid en ingetogenheid, die den priester betamen.

Tegenover een zoo hardnekkigen wederstand van sommigen zijner onderhoorigen, schoot den Hoogwaardigen *Grooff* niets over dan het gezag te gebruiken waarmede hij als Apostolisch Vicaris bekleed was. Volgens zijn pligt en zijn regt suspendeerde hij drie priesters. Aan deze verbleef de bevoegdheid om bij de hoogere geestelijke magt in beroep te komen, doch zoolang over dat appèl niet was beslist, bleef, volgens de kerkelijke wet, het bisschoppelijk vonnis van waarde en moest geëerbiedigd worden. Zoolang dus bleven zij verstoken van het regt om hunne bediening uitteoefenen.

Men ziet dat dit alles was eene zaak van kerkelijken aard, waarmede het tijdelijk gezag niets te maken had.

Vermits evenwel die gesuspendeerde priesters als ambtenaren door het Indisch bestuur erkend en bezoldigd werden, was het raadzaam, die suspensie, en de maatregelen die genomen waren om voorloopig in de kerkelijke dienst te voorzien, ter kennisse van dat bestuur te brengen. Dit laatste was dan in de verpligting, om het ingevolge de bepalingen der Katholijke godsdienst bestaande, en ook bij de tijdelijke magt erkende kerkelijk hooger gezag te doen eerbiedigen, en aan de gesuspendeerde pastoors het radicaal te ontnemen, waarop zij ten gevolge hunner suspensie geen regt meer hadden.

Doch dit geschiedde niet. Een der afgezette pastoors wist een twintigtal personen over te halen om eene protestatie te onderteekenen, waarbij zij verklaarden, NB. *dat de apostolische vicaris hun vertrouwen verloren had!* Die protestatie was in hoogstbeleedigende termen vervat, doch vond bij het Indisch bestuur zooveel bijval, dat het de gesuspendeerde priesters (ofschoon zij zich van alle kerkelijke diensten onthielden) bij besluit in hunne pastorijen en in het genot van hun tractement handhaafde. Daarentegen werd aan de priesters, die door den heer *Grooff* met de tijdelijke vervulling dier pastorien waren belast, bevel gegeven om hunne gemeente te verlaten. In plaats dus van het geestelijk hooger gezag tegenover onderhoorigen te handhaven, stelde men zich in louter kerkelijke zaken tot regter en besliste in het voordeel der insubordinatie. Maar er is meer: de titulaire pastoors waren gesuspendeerd, en nu scheen men aan hunne tijdelijke opvolgers de gelegenheid te willen benemen om hunne kerkelijke functien waar te nemen. Daardoor zouden dan de Katholijken van die gemeente van de uitoefening van hunne godsdienst verstoken wezen!

Onder die omstandigheden stapte de nieuw benoemde Gouverneur-Generaal, de heer *Rochussen*, te Batavia aan wal; en de heer *Grooff* meende zich te mogen vleijen, dat die hooge ambtenaar, die in Europa minister en afgezant aan een vreemd hof geweest was, op een hooger standpunt van wereldkennis en verdraagzaamheid staan zoude dan zijn voorganger. Met vertrouwen verzocht hij, dat de door het Indisch bestuur genomen maatregelen mogten worden gewijzigd.

Eerst na drie weken stilzwijgens vroeg de gouverneurgeneraal eene opgave der redenen van zijn verzoek, en de afschriften van de stukken betreffende de suspensie. Dit laatste werd geweigerd, daar het van geheel kerkelijk

Ten aard was: doch in eene uitvoerige memorie werden de gronden uiteengezet, waarop de heer *Grooff* vermeende geheel in den kring zijner bevoegdheid gehandeld te hebben en geenerlei wet te hebben overtreden.

Maar nu gewerd aan dezen kort daarop een afschrift van een besluit van den gouverneur-generaal, waarbij aan den te Sourabaya residerenden missionaris gelast werd zich van daar te verwijderen, niet meer zoo als vroeger gedaan was, op grond dat hij zich den titel van pastoor *ad interim* had toegeschreven, maar omdat hij daar kerkelijke diensten verrigtte, wat hem evenwel vroeger nimmer verboden was! Duidelijk was het nu dat men den Apostolischen Vicaris wilde noodzaken zijne interdictie op te heffen, daar er anders geene godsdienstoefening meer mogelijk was. Om nu alle botsing of schijn van wederspannigheid tegen het tijdelijk gezag te voorkomen, begreep de Apostolische Vicaris aan zijne assisterende priesters *alle* uitoefening van pastoreele functien te moeten verbieden, en zelf nam hij de verpligtingen van allen op zich. Hij alleen bediende de gasthuizen en de gevangenissen; hij alleen voldeed aan de zoo menigvuldige werkzaamheden, welke de Katholijke godsdienst aan hare herders en leeraars voorschrijft; en hij had het genoegen, te midden van al zijne bekommeringen te mogen bespeuren, dat de gemeente aan zijne liefderijke roepstem gehoor gaf, en dat onder zijne voorbidding en leiding de kerkelijke diensten trouwer dan ooit bezocht werden, en de geloovigen ijveriger dan te voren tot de H. H. Sakramenten naderden.

Inmiddels verzuimde de Gouverneur generaal geene pogingen om den Apostolischen Vicaris tot andere gedachten te brengen. Ongelukkig maar, dat terwijl hij dezen ernstig aanmaande tot verdraagzaamheid en inschikkelijkheid voor de gesuspendeerde priesters, hij van den anderen kant niets deed om deze laatsten tot onderwerping en verzoening met hun kerkelijk opperhoofd aan te sporen. Geen wonder dat zij, nu zij zich gesterkt voelden door het tijdelijk gezag, tot zoodanig een stap niet konden besluiten.

De Apostolische Vicaris had hangende alle die onderhandelingen naar het moederland geschreven en zelfs zijnen secretaris daarheen gezonden; doch het werd hem niet vergund het antwoord op die aanschrijving af te wachten. Den 18 Januarij 1846 bragt een adjudant van den Gouv. gen. hem de dringende uitnoodiging om den volgenden morgen op het paleis te komen, ten einde in de zaal van de Raad van justitie eene conferentie te houden. Daar was werkelijk die Raad onder het voorzitterschap van den Gouverneur-generaal vergaderd; en nu vroeg men zeer beleefd en belangstellend naar de gezondheid van den heer vicaris; men vond dat zijn gestel door 't Indisch klimaat geleden had, dat het hem moeijelijk vallen moest de werkzaamheden van zijne ambtsbetrekking te vervullen, het was daarom maar beter dat hij tot herstel van gezondheid in Europa repatrieerde........ Maar de kerkvoogd antwoordde, dat hij zich nimmer zoo gezond en sterk gevoeld had, en dat daar de werkzaamheden der missie nu geheel op hem berustten, hij in geen geval die missie verlaten mogt, noch zijne gemeente van alle godsdienstoefening verstoken laten.

Doch nu was dan ook de welwillende toon der onderhandeling uitgezongen. Kort en onbewimpeld zeide men hem, dat hij geen andere keus had, dan of Indie te verlaten, of de suspensie op te heffen. En het antwoord kon voor een Katholijk kerkvoogd niet twijfelachtig zijn: in eene zuivere kerkelijke zaak mogt hij, zonder zijn geweten te kwetsen, aan geen bevel van het tijdelijk gezag gehoorzamen: hij mogt de uitgesproken interdictie niet opheffen, noch wijzigen. Maar nu verklaarde hem de gouverneur-generaal dat de Vic. Apost. van dat oogenblik af geschorst was in zijne ambtsbetrekking en dat hij, *daar hij voor de rust der kolonie NB.* GEVAARLIJK *was, binnen den tijd van 14 dagen met zijne assisterende priesters Indie zou hebben te verlaten.* Men trachtte hem te bewegen zich vrijwillig te verwijderen, doch toen hij verklaard had dit niet te *mogen* doen, werd hij met zijne priesters, bij besluit, uit de kolonie VERBANNEN! Dat besluit was gemotiveerd 1°. op eene verkeerde uitlegging van het kon. besluit van den 11 Dec. 1834 en 2°. op een gezegde van den apost. vicaris, dat hij gedurende 18 jaren de belangen der kolonie, waar hij woonde, *zoo veel mogelijk* had behartigd. Die woorden werden beschouwd als een voorbehoud, en men nam het den kerkvoogd kwalijk, dat hij den gouverneur-generaal niet als Paus erkende, en het er voor hield, dat er eene zedelijke wet is, die niet mag worden opgeofferd aan een (vermeend) staatsbelang.

Maar die assisterende priesters, wat hadden *zij* misdaan? Zij hadden nimmer de minste onaangenaamheid met het Indisch bestuur gehad; zelfs had dat bestuur het radikaal voor twee hunner aangevraagd, en het ministerie had dit reeds voor alle vier naar Indie opgezonden. Hunne eenige misdaad was de gehoorzaamheid, die zij hun wettig ook bij 't gouvernement erkend kerkelijk hoofd bewezen, zij waren de vrienden van den man, die voor onwettige bevelen niet bukken wilde: hun langer verblijf in Indie zoude de gevaarlijke (!) leer doen wortel schieten, dat de magt van een gouverneur-generaal zich niet uitstrekt tot godsdienstzaken!

Daarom moesten ook zij vertrekken, zonder dat er ten hunnen aanzien eenig onderzoek heeft plaats gehad, zonder dat zij zelfs in hun belang zijn gehoord geworden.

Zoo zond men dus in Indie een bisschop in ballingschap, omdat hij drie priesters, die ergernis gaven en 't kerkelijk gebod overtraden, had durven suspenderen; en men past datzelfde vonnis toe op vier priesters, die niets anders gedaan hebben, dan een kerkvoogd te huldigen als wiens onderhoorigen en medearbeiders zij met toestemming van het gouvernement naar Indie vertrokken waren.

En het Moederland, wat deed het? Die Hollandsche landaard, anders zoo schroomvallig gehecht aan vormen, zoo huiverend voor al wat gelijkt naar een doortastenden maatregel, en zoo doorleerd in het zoeken van palliativen en transactien van allerlei soort, verloochende zich. Of liever neen, zij verloochende zich *niet;* want het gold hier een Katholijk en een priester, en in dat geval worden, zoo als wij vroeger zagen, de phlegmatische gemoederen onzer protestantsche landgenooten warm. Men stapte over de brutale vormen heen, men zag de willekeur over het hoofd, en eenparig was de stem der protestantsche drukpers, eenparig de loftuiting der protestantsche ijveraars en hunne blinde volgers, om den HELDENMOED te prijzen van den gouverneur-generaal, die niet had geschroomd Rome te bestrijden in den persoon van vijf getrouwe priesters! Hoe verdraagzaam, hoe kiesch, hoe edelmoedig! Men fnuikte de zwakke minderheid, die geen anderen steun had dan haar goed regt, en men schaamde zich niet over dien onedelen triomf in het aangezigt der overwonnenen te jubelen.

O, hoe grievend is die behandeling van een braven priester en van zijne medearbeiders, vooral wanneer men daarbij vergelijkt wat er in het afgeloopen jaar met een predikant is geschied. Die hielp volksvergaderingen houden in de hoofdstad van Neêrlands Indië: maar ofschoon hij zeer zeker veel meer dan de heer *Grooff* gevaarlijk was voor de rust der kolonie, zoo werd *hij* niet uitgebannen. Eer en onderscheiding omringt hem in Nederland!

Zoo bleven dan de Katholijken van Neêrlands Indië, behalve die van Padang, wier Pastoor kort daarna droevig om het leven kwam, gedurende meer dan een jaar van de uitoefening hunner godsdienst verstoken. Dezelfde kleingeestige onverdraagzaamheid, die in Nederland het oprigten van geheime genootschappen deed ontstaan en de Katholijken van alle maatschappelijke voordeelen deed uitsluiten, zoude het Katholicisme in Indië op een veel korter en eenvoudiger manier gedood hebben. Doch gelukkig werd kort daarna tusschen Z. H. den Paus en onzen geëerbiedigden Koning Willem II eene schikking getroffen, waarbij de bestaande moeijelijkheden werden uit den weg geruimd, en de heer *Grooff*, tijdelijk belast met eene zending naar de West-Indië, door Mgr. *Vrancken*, onder den titel van coadjutor, te Batavia werd vervangen.

Drie jaren zijn er verloopen sinds dat alles is geschied. Zoo ver was men toen verwijderd van het genot van die vrijheden, welke de Grondwet van 1815 ons had beloofd, en die ons onthouden werden door dezelfde mannen, welke later als hoofden der behoudsgezinde partij, zich het hevigste kantten tegen de herziening onzer staatsinstellingen, eene hervorming, die minder nog door den geest des tijds, dan door de ware diep gevoelde behoefte van het land gebiedend werd gevorderd. Zoo is en blijft het altijd waar, dat daar, waar de kwaal op het hevigste woedt, eene gunstige crisis nabij is: de brutale bejegening van den kerkvoogd *Grooff*, de onbeschaamde kuiperijen der geheime genootschappen, en de immer meer op de regten der ouders ingrijpende aanmatigingen van het protestantiserend schoolwezen, openden de oogen der Katholijken, wekten ook de minst hartstogtelijken uit den diepen slaap hunner onverschilligheid op, en bezielden allen met één geest en één leven. Want het gold niet alleen eer of invloed, 't gold de dierbaarste belangen en pligten, het stoffelijk en zedelijk zelfbehoud!

Is het van belang na te gaan welke indrukken de *Mémoire sur la situation des Catholiques dans les Pays-Bas* bij de voornaamste organen der openbare meening in het buitenland te weeg brengt, niet minder belangrijk is het met aandacht te volgen, welk onthaal dit geschrift ontmoet van de zijde der Nederlandsche, bepaaldelijk der katholijke pers in Nederland. Wij deelen om deze reden thans mede, wat *de Noord-Brabanter* over de *Mémoire* zegt in zijn heden ontvangen Nommer:

„Nooit nog is zoo duidelijk, zoo helder, zoo ongekunsteld de waarheid voorgedragen als in het hierboven aangekondigd werkje. Nooit nog zijn de lotgevallen en de toestand der Katholijken in Nederland met eene zoo treffende openhartigheid aan de waardeering van alles wat wel denkt, onderworpen.

Reeds heeft *de Tijd, Noord-Hollandsche Courant,* van dit werk een verslag gegeven, dat eene vertaling heeten mag en de *Catholijke Nederlandsche Stemmen* hebben er insgelijks een aanvang mede gemaakt, zoo dat het overbodig zoude wezen, ook van deze zijde hieraan te voldoen.

„Wij mogen evenwel niet nalaten aan den kundigen en moedigen schrijver van bovenstaand werkje de hulde onzer bewondering en dankbaarheid te brengen.

„Reeds meermalen hebben de katholijke organen van Nederland, waar het pas gaf, den voormaligen en tegenwoordigen toestand van Neerlands Katholijken uiteengezet, doch die losse stukken misten veelal hunne degelijke uitwerking door het afgescheidene (*décousu*) wat uit den aard der zaak daarin heerschte. Maar dien toestand, zonder praal van woorden, met de eenvoudigheid der waarheid (*simplex veri sigillum*) en toch met alle kracht eener innige overtuiging, in eene zamengevoegde reeks van bladzijden uit een te zetten, was tot heden voorbehouden aan dengene, die zich onder den zedigen naam van „*een Nederlandschen kiezer*" verbergt.

„Gelukkig was het denkbeeld van den schrijver, om zich van de Fransche taal te bedienen, ter openbaarmaking van al het lijden, al het ongelijk, al de onregtvaardigheden, welke de Katholijken van Nederland reeds te verduren hebben gehad en nog te verduren hebben Aan Nederlanders behoefde hij dit zoo zeer niet te leeren; zoo wel onderdrukten als onderdrukkers weten het maar al te zeer.

„Het was evenwel noodig, dat eenmaal die toestand aan geheel Europa bekend worde gemaakt, om te doen zien, hoever in de 19 eeuw het zoogenaamde land van vrijheid en verdraagzaamheid op den laatsten trap van vrijheid en verdraagzaamheid stond, alleen door de heerschzucht en onverdraagzaamheid van zekere partij, welke in hare tyrannieke dweeperij, de godsdienst tot schild harer aanmatigende opperheerschappij durft gebruiken.

„Gelukkig dat Schrijvers doel bereikt is; het werkje wordt in Belgie reeds nagedrukt, in Duitschland vertaald en hier, in Nederland is na weinige dagen eene tweede oplage noodzakelijk geworden.

„Het in het licht komen van dit werkje noemen wij een verschijnsel en het mag niet in twijfel getrokken worden, of het moet van een onoverzienlijk gevolg zijn. De Katholijken zullen er door ingelicht worden over hetgeen sedert eeuwen, doch vooral sedert 1798 gedaan is, om hen te fnuiken en in den staat van iloten te houden, doch ook de Protestanten zullen er nut uittrekken: de gemoedelijke en weldenkende zullen er met afschuw uit zien, wat in hunnen naam, uit naam hunner godsdienst, jegens hunne mede-christenen, jegens hunne medeburgers gepleegd is; de bewerkers van al dat onheil zullen welligt met schaamte ontwaren dat hunne helsche pogingen en kuiperijen eindelijk voor de gansche wereld aan het licht gebragt zijn, en zich door de schaamte genoopt gevoelen, om menschen met rust en in vrijheid te laten, die zij maar al te lang onderdrukt hebben en die tot heden niet anders dan wettelijke middelen tegen die onderdrukking overgesteld hebben, ofschoon de onderdrukkers zelven de dierbaarste aller wetten met voeten treden.

„Wij wenschten het werkje in handen van alle Katholijken, opdat de Nederlandsche toch leeren inzien, hoedanig hun toestand in hun vaderland is en de vreemden leeren, wat hunne geloofsgenooten in Holland, aan welke zij welligt tot heden nimmer of weinig gedacht hebben, te lijden hebben. Het is waar, zij worden niet door het vuur en zwaard vervolgd, doch nu zullen zij kunnen beoordeelen of de morele vervolging, welke zij te lijden hebben, niet oneindig harder en onverdragelijker is dan die der eerste Christenen.

„Nogmaals wij zeggen den moedigen en kundigen schrijver dank voor zijn gewrocht, en wachten daarvan de heerlijkste vruchten voor Neerlands Katholijken, waarvan hem voorzeker de eer zal toekomen."

Onder de Advertentien in het *Handelsblad* van heden, merken wij de volgende op:

»Sous presse, pour paraître en peu de jours: LE MÉMOIRE sur la situation des Catholiques dans les Pays-Bas depuis leur émancipation en 1798 jusqu'à nos jours par un électeur Neerlandais, examiné par Sersena."

Thans weet men hoe de Pruissische minister van Eeredienst het (door ons in het kort medegedeelde) merkwaardig gedenkschrift der Pruissische bisschoppen beschouwt. »Aangezien dat Memorandum zegt hij, even spoedig door de dagbladen als aan het ministerie is bekend geworden, zoo beschouwd de regering het als NIET BESTAANDE.

De minister v. Ladenberg heeft eene voorbeeldige manier van beantwoording... als hij met eene zaak verlegen is!

Zaturdag middag heef Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden het Athenaeum van Luxemburg bezocht met de Z. H. vergezellende generaals enz., nadat Z. K. H. vooraf de O. L. Vr. kerk bezocht, en zich omstreeks een kwartier in dezelve opgehouden had.

Het was den 2 Oct., dat de gemeente Sassenheim het voorregt mogt genieten, den Wel-Eerwaarden Heer J. C. F. de Mol, zijne 25-jarige herderlijke bediening aldaar te zien vieren.

Ten 10 ure des morgens begon eene plegtige Hoog-Mis, waarin de Eerw. Herder geadsisteerd werd door 5 heeren geestelijken, die vroeger als kapellanen bij Z. Eerw. in die gemeente hadden gestaan. Na het houden eener toepasselijke en welsprekende leerreden door den Wel Eerw. Heer G. F. Albers, benoemd pastoor te Voorhout, over de waarde van den Herder, naar aanleiding van Joel XV: vs. 16: *Ik heb u gesteld dat gij zoudt gaan en vruchten voortbrengen, en dat uwe vrucht zoude blijven,* werd de H. Dienst door een plegtig *Te Deum* geëindigd.

Voor de Kerk en pastorie waren twee met smaak opgecierde en met toepasselijke dichtregelen voorziene eerebogen opgerigt, terwijl van den toren de vaderlandsche vlaggen wapperden. Eene talrijke menigte gaf door cereschoten en een prachtig vuurwerk hare vreugde te kennen.

Ook op eene andere wijze werd dit feest gevierd. Meer dan honderd behoeftige huisgezinnen, zoo katholijke als onkatholijke, werden dien dag door den Eerw. Herder op vleesch onthaald.

ARNHEM, 8 Oct. Uit eene zekere bron vernemen wij, dat de baron van Hoëvell de keuze in het 8ste hoofd-kiesdistrict van Gelderland op hem gevallen tot lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, heeft *aangenomen*.

De minister van Financien brengt ter algemeene kennis: 1°. dat van Maandag den 21 tot en met Zaturdag den 27 October aanstaande, alsmede op Maandag en Dingsdag den 29 en 30 dier maand, bij de Nederlandsche Bank en bij de Betaalmeesters in de Arrondissementen, met uitzondering van dien te Amsterdam, op de gewone kantoor-uren ter inwisseling kunnen worden aangeboden:

Alle de Drieguldens, Guldens en halve Guldens welke de beeldtenis van koning Willem I voeren, met uitzondering der Guldens van 1840;

2°. dat tot de inwisseling van de voorzeide muntstukken zullen gebruikt worden nieuwe zilveren munten, en tot bijpassing de nog oningewisseld blijvende stukken van 25, 10 en 5 cents.;

3°. dat de ontvangers der belastingen de inwisseling zullen bevorderen door overneming tot en met den 30 October aanstaande, van de voormelde buiten koers gestelde specien;

4°. dat de stukken, met den 28 October aanstaande buiten omloop worden gesteld, en dien ten gevolge niet meer in betalingen voor de schatkist zullen aangenomen worden, noch door de ingezetenen zullen behoeven te worden aangenomen.

Z. M. heeft de ministers van binnenlandsche zaken en van finantien gemagtigd tot het verleenen van concessie aan den Heer Dronkers, tot afdamming van de Oosterschelde, beneden het fort Bath, bij het haventje van Woensdrecht, onder verpligting, om voor den aanvang van dit werk een kanaal te graven naar het eiland Zuid-Beveland, aanvangende op de Wester-Schelde, bij Hansweerd, en loopende langs de dorpen Schore, Vlake en Wemeldingen naar de Ooster-Schelde.

De alom bekende Meppeler boter-donderdag is dit jaar wederom door verscheidene vreemde kooplieden bezocht. De handel in boter was vrij druk, want op dien dag en gisteren zijn op de stads-waag 1670 vierendeels vaten boter gewogen, waarvan de gemiddelde prijzen *f* 23,50 waren.

Blijkens de Curaçaosche couranten, loopende tot 25 Augustus 1849, is de burgeroorlog in de republiek Venezuela geëindigd met de onderwerping van den generaal Paez, benevens een aantal hoofd-officieren, officieren en manschappen, aan den bevelhebber van het Venezuelaansch gouvernement, den generaal Silva, die verklaard had, dat hij, hoezeer geene magt hebbende om ten deze te onderhandelen, evenwel willens was, het behoud des levens te verzekeren aan al degenen, die zich op genade overgaven.

Het is te hopen dat alsnu ook een einde zal komen aan de onregtmatige klagten en ongegronde beschuldigingen, tegen het Nederlandsche koloniaal bestuur aangeheven en waarvan het Venezuelaansch dagblad *Republicano* de tolk is, daarop neder komende: dat dat bestuur de pogingen der nu ten onder gebragte partij zou hebben ondersteund; dat Curaçao zou zijn geweest het vereenigingspunt der opstandelingen in klein Curaçao, een onbewoond eilandje, de plaats waar zij zich verzamelden en wapenden; en dat eindelijk het aanwezen van eene Nederlandsche zeemagt in de nabijheid van het Venezuelaansche gebied het bewijs opleverde van onze vijandige gezindheid jegens het gevestigde bestuur der republiek.

In de *Curaçaosche Courant* worden die klagten en beschuldigingen met klem wederlegd en overtuigend bewezen dat het bestuur van Curaçao, van den aanvang af, er op uit is geweest, om overeenkomstig de beginselen van het volkenregt en de bepalingen van het in 1829 met Columbia gesloten tractaat, zich niet alleen te onthouden van eenige aanmoediging der opstandelingen, maar zelfs, door eene stipte uitvoering van de artikelen 17 en 18 van dat tractaat, omtrent den uitvoer van wapenen en de uitrustingen naar bedreigde plaatsen in het gebied van het bevriende Venezuelaansche gouvernement, te letten, dat, voor zooveel van het bestuur afhing, de pogingen der opstandelingen mogten worden in de hand gewerkt.

De onzijdige gedragslijn, steeds door het Curaçaosch bestuur in acht genomen; de vreedzame houding, voortdurend bewaard door de Nederlandsche schepen, die van tijd tot tijd, ter bescherming van den handel en tot het onderhouden der communicatie, naar de overkust werden gezonden; de officieele openbaarmaking, van wege den Gouverneur van Curaçao, van het decreet van den President der Venezuelaansche republiek wegens de blokkade der kusten van de provincie Coro; de eerbiediging der maatregelen, door het Venezuelaansche gouvernement genomen tot onderwerping der opstandelingen; de gelegenheid, aan de oorlogsehepen van dat gouvernement gegeven, om in de haven van Curaçao te repareren en zich uit te rusten, terwijl de schepen van Paez werden afgewezen: — zijn alle daadzaken, welke duidelijk genoeg spreken, om de ongegrondheid der ingebragte klagten en beschuldigingen in een helder daglicht te plaatsen.

Wij hopen, dat eene bestendige en ongestoorde rust alsnu het deel der Venezuelaansche republiek moge worden; dat maatschappelijke orde, handel, nijverheid en algemeene welvaart de plaats mogen innemen van de partijwoede, welke gedurende een geruimen tijd dat ongelukkige land heeft geteisterd, en eindelijk dat de goede verstandhouding tusschen die republiek en het bestuur van onze West Indische eilanden op duurzame grondslagen moge hersteld worden. (*Staats-Courant.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 Oct. De beraadslagingen der commissie voor de supplementaire credieten ten behoeve der Romeinsche expeditie worden steeds voortgezet. Zij onderzockt de kwestie grondig, met ter zijdestelling des briefs van den President. Zij heeft ook de ophelderingen van Tocqueville gehoord, die zij echter vollediger had verlangd. Thiers en Molé hebben aanmerkingen te berde gebragt, die aanduiden dat er in de commissie, schoon in ongelijk getal, twee duidelijk afgebakende verschillende meeningen heerschen. Volgens Molé en Thiers bevat het *motu proprio* alles wat er in de tegenwoordige omstandigheden kon verleend worden. Volgens Victor Hugo integendeel, moest de staatkunde der regering zich bepaaldelijk regelen naar den brief van den President, en alzoo meer vorderen. Daar Molé reeds Voorzitter is der commissie zal Thiers waarschijnlijk tot verslaggever benoemd worden. Er zijn in de commissie slechts drie leden die met Molé en Thiers van meening verschillen, te weten, Victor Hugo, Casabianca en Ney van de Moskowa. Heden heeft de commissie eene nieuwe schoon niet talrijke bijeenkomst gehouden. Men denkt dat het rapport dingsdag gereed zal zijn, en donderdag de beraadslaging zal geopend worden. De beslissing der meerderheid wordt voorzien; zij zal de zienswijze van de meerderheid der commissie volgen.

De aftreding van Falloux, na de discussie der Romeinsche kwestie, kan als zeker beschouwd worden. De minister van openbaar onderwijs zal op de tribune het *motu proprio* komen verdedigen, in volmaakte overeenstemming met al zijne ambtgenooten, die zonder uitzondering den brief van 18 Aug. op zijn beloop laten. Doch, die kwestie afgedaan, legt Falloux zijn portefeuille neder, omdat zijne denkwijze te veel verschilt met die van Dufaure over de vervanging van een groot aantal ambtenaren. Overigens winnen de geruchten van ministerieele veranderingen ook weder veld, en 't blijft nog altoos Molé die als het spil der nieuwe combinatie genoemd wordt. Hij heeft dan ook verklaard het gezag in handen te willen nemen, zoodra de meerderheid zich tegen het huidige ministerie zou verklaard hebben.

»Met dat al kan men niet ontkennen dat de toestand van Frankrijk, al is het dan ook niet ten opzigte van het buitenland, eenige bezorgdheid verwekt. De regering is zwak, omdat zij de meerderheid wantrouwt, gelijk deze de regering. De verschillende fractien der meerderheid vertrouwen elkander onderling niet. Bijgevolg is er noch gezag, noch eenheid, en zouden dan de vijanden der maatschappij zich niet verstouten om nog eenmaal het uiterste te wagen? Ziedaar wat bezorgdheid moet wekken. Wil men een bewijs van het gezegde? Odilon Barrot spreekt in de kolommen van *l'Ordre*, en hij zeide gisteren tot de *Constitutionnel* voorgesteld door Thiers: als gij ons aanvalt, verzwakt gij het gezag. Heb dan liever den moed om in onze plaats op te treden." Thiers antwoordt van daag in de *Constitutionnel*: Ik val u aan, niet om het gezag te verzwakken, maar om het te versterken. In allen gevalle is het volstrekt mijn plan niet om u omver te werpen." De waarheid is echter dat Thiers Odilon Barrot maar ten halve ondersteunt, en 't is zeer zeker dat deze Thiers in het geheel niet ondersteunen zou. Dat is de kwaal van dezen tijd; men bemint elkander niet, en geest van toegevendheid en ondergeschiktheid bestaat er niet; en dat zal zoo lang duren, tot het bestuur van Frankrijk zal geraakt zijn in de handen van een uitstekend man, die weet te bevelen en er slag van heeft om de teugels met een vaste hand te houden.

De bijeenkomst van den staatsraad wilde volstrekt de ministerieele kwestie stellen, reeds bij de discussie over de Romeinsche zaak. Molé heeft alle mogelijke moeite gehad om haar van dit denkbeeld af te brengen. De meerderheid heeft de departementen bezocht en de administratie op de plaatsen zelve zien handelen; en zij verwijt dienvolgens aan het ministerie zijn toegevendheid voor de *roode* ambtenaren. Sommige aanstellingen en sommige weigeringen van afzetting door Dufaure en Barrot zijn werkelijk onverklaarbaar. Ontegenzeggelijk blijkt het, dat de meerderheid het ministerie wil doen vallen en dat zij slechts zoekt naar een geschikte leuze. Het ontwerp van wet tot belasting op de inkomsten, zal wel stellig verworpen worden; doch Dufaure is behendig genoeg geweest om reeds vooraf te doen uitkomen, dat die afstemming als geen *votum* van wantrouwen zal worden aangemerkt.

De president blijft er nog altijd bijzonder op gesteld dat zijn brief tot grondslag der discussien genomen zal worden.

— Het gouvernement verwacht niet voor den 25 of 30 Oct. bepaalde berigten uit Petersburg nopens de uitleverings-kwestie te Constantinopel.

— Te Castres is een huzaren-kapitein uit een raam van de 3de verdieping op straat gesprongen. Ongelukkiglijk viel hij met al zijn zwaarte op een armen boer, die met zijn ezel daar langs kwam en als het ware verpletterd werd. De ezel, wiens zijde door een der sporen van den kapitein was opengescheurd, ging op hol en wierp een kind op den grond met het hoofd tegen de steenen, zoodat het oogenblikkelijk den geest gaf; de kapitein, wiens val door den boer gebroken was, is bewusteloos opgenomen en naar het hospitaal gebragt, waar hij eenige uren later den laatsten adem uitblies.

— Het Junij-proces zal den 12 een aanvang nemen. Er zullen 86 gezworenen zijn, waaruit het vereischte aantal voor dat proces door het lot moet worden aangewezen.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 8 Oct. De Duitsche rijksvloot bestaat uit: 1°. het stoomfregat *Hansa*, nieuw gebouwd en gewapend met 11 mortieren; 2°. het stoomfregat *Barbarossa*, met 9 mortieren; 3°. het stoomfregat *Aartshertog Johann*, van dezelfde sterkte en wapening; 4°. de stoomkorvet *Koning Ernst August*, nieuw gebouwd modelschip met 7 mortieren; 5°. de stoomkorvet *Hamburg*, met 1 mortier, 1 32ponder en 4 18ponders; 6°. de stoomkorvetten *Lubeck* en *Bremen*, van gelijk grootte en wapening; 7°. de stoomkorvet *Inca*, geheel nieuw model, die in den loop dezer maand volkomen uitgerust zal zijn; 8°. de nog op stapel staande stoomkorvet *Cacique*, die in de maand November geheel voltooid zal wezen, wapening als boven. 9°. het zeilfregat *Eckernförde*, vroeger *Gefion*, als Deensch oorlogsvaartuig; het vereischt nog reparatie, doch kan reeds in November in zee loopen. Eindelijk nog 27 kannonneerbooten, elke met een 25ponder mortier en een 32ponder kanon voorzien. Aan de uitrusting en wapening dezer vloot zijn 4 millioen thalers besteed, waarvan nog slechts 120,000 th. te betalen zijn. Door de zorg en bedrijvigheid van den heer Duckwits, rijks-minister voor handel en scheepvaart, is dit alles in minder dan een jaar tijds tot stand gebragt.

— De Zwitsersche regering heeft eindelijk tot het uitleveren van het Badensche oorlogs materieel besloten.

— De prins van Pruissen is benoemd tot militair-gouverneur der Rijnprovincie Westphalen, alsmede tot opperbevelhebber van de in Baden, Hohenzollern en Frankfort verblijvende troepen.

— Te Trier is wegens de buitengewone uitgaven, welke de stad ter gelegenheid der cholera heeft moeten maken, eene belasting gelegd op de inkomsten van *f* 700 en daarboven.

— De Katholijke Associatie van Munster heeft zich niet vergenoegd met den bisschop een dankadres te doen geworden, wegens het door de gezamentlijke Pruissische bisschoppen ingeleverd Memorandum over de ontworpen Grondwet, maar zij heeft ook tevens bij het staats-ministerie en bij de Kamers te Berlijn een adres in denzelfden geest ingeleverd.

— De derde algemeene vergadering der Katholijke Associatie van Duitschland, welke te Weenen moest plaats hebben, is thans te Regensburg gehouden.

BERLIJN, 7 Oct. De raad van bestuur heeft het besluit genomen, om een officieel verslag van zijne verrigtingen uit te geven.

— Heden middag was het Weener-verdrag nog niet geratificeerd.

WEENEN, 4 Oct. Men meldt uit Triest van den 2den, dat de Venetiaansche uitgewekenen Manin en familie, Pepe, Ulloa, enz. zich den 22sten te Korfu inscheepten naar Malta, vanwaar zij zich naar Parijs zullen begeven.

— Aan het garnizoen alhier is het rooken van tabak verboden, hetwelk sedert November des vorigen jaars, aan hetzelve veroorloofd was.

— De *Grätzer Ztg.* zegt, dat in de hospitalen van het belegeringcorps voor Komorn 10,000 man ziek liggen.

— Te Pesth is onlangs door den krijgsraad een kleedermaker tot een jaar tuchthuisstraf veroordeeld, wegens het leveren van uniformen aan de insurgenten.

ITALIE.

Volgens brieven uit Rome van 28 Sept. spreekt men voortdurend van 's Pausen komst te Velletri tegen 1 of 15 October. Het schijnt dat er te Rome slechts 8 a 10,000 Franschen en 2,000 Spanjaarden zullen blijven.

Er is eene lijst verschenen van 27 verbannen officieren, waaronder Gigli, Borgia, Belli, enz. Volgens de *Assemblée Nationale* wil gen. Rostolan niet langer te Rome blijven. Hij zal terug geroepen worden en gen. Magnan tot opvolger krijgen. Volgens de *Opinion Pu*

blique zou daarentegen de luit. gen. Alphonse d'Hautpoul hem opvolgen.

Omtrent Piemont leest men in de *Constitutionnel*:

De geheime genootschappen van Piemont hebben de hoop niet opgegeven om wanorde in het land te stichten en deszelfs ondergang te voltooijen. Onze correspondent berigt ons dat zij in aanhoudende gemeenschap staan met die van Parijs. Het Piemonteesch ministerie moet zelf op eene stellige wijze er van onderrigt zijn dat de Parijsche demagogen het sein van de broeders en vrienden uit Piemont wachten, en dat alle pogingen tot omverwerping in Frankrijk voor het oogenblik, ondergeschikt zijn, aan die welke in Italie zouden kunnen plaats hebben.

Volgens het *Journal des Débats* blijft de ministerieele krisis steeds dreigende.

— Het stoffelijk overschot van wijlen den ex-koning Karel-Albert is te Genua aangekomen.

— Op Sicilie is de prins van Casaro tot onderkoning benoemd.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 9 October.

BEVALLEN (7 Oct.): C. Breukelaar, geb. Schusler, D. — (8 Oct.): N. A. Graadt van Roggen, geb. Mellink, D. — D. M. Goedkoop, geb. Wijsman, Z.

OVERLEDEN (4 Oct.): J. J. Groen, 75 j. — W. L. van Oosterwoud, 66 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

	8 OCT. $4\frac{1}{4}$ u.		gebl.	9 OCT. $4\frac{1}{4}$ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$53\frac{15}{16}$	$53\frac{7}{8}$	a	54	$53\frac{7}{8}$
Dito Dito	3	»	$63\frac{13}{16}$	$63\frac{7}{8}$	»		
Dito Dito op resc. .	3	»			»		
Dito Dito	4	»	$83\frac{1}{2}$	$83\frac{1}{2}$	»	$83\frac{9}{16}$	
O. I. Leening . .	4	»	$82\frac{7}{8}$	83	»		
Amortis. Syndic. . .	$3\frac{1}{2}$	»	$83\frac{3}{4}$	$83\frac{7}{8}$	»		
Handel-Maatschappij .	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Haarlemmermeer . .	$4\frac{1}{2}$	»		$100\frac{7}{8}$	»		
Aand. Rijn-Spoorweg .	$4\frac{1}{2}$	»			»		
Aand. Holl. S. M. .		»			»		
BELGIE, ...	»	»			»		
Dito	$2\frac{1}{2}$	»			»		
Dito bij Rotschild . .	»	»	$46\frac{1}{2}$	$46\frac{3}{8}$	»		
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	»	$10\frac{11}{16}$	$10\frac{5}{8}$	»	$10\frac{1}{16}$	
Dito Dito van 510 £	5	»	$10\frac{11}{16}$	$10\frac{5}{8}$	»		
Dito bij Dito onb. st.	5	»	$10\frac{1}{8}$	$9\frac{7}{8}$	»	$10\frac{1}{4}$	
Dito	3	»	$35\frac{1}{2}$		»		
Dito Binnenl. à 6 m. .	3	»	$27\frac{1}{8}$	$27\frac{1}{16}$	»		
Coupons Ardoins . .		»	$8\frac{1}{8}$	$7\frac{7}{8}$	»	$7\frac{15}{16}$	
Passive		»			»		
Fransche Uitgest. . .		»			»		
PORTUGAL, te Londen .	3	»	$30\frac{15}{16}$	$80\frac{1}{4}$	»	$30\frac{7}{8}$	
Dito Dito	4	»	32	$32\frac{1}{16}$	»	$32\frac{1}{8}$	
Dito Ex Coupon . . .	.	»			»		
Dito Dito	.	»			»		
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»			»		
RUSL. Ob. H 1798 en 1816	5	»	$104\frac{3}{4}$		»		
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	$104\frac{1}{4}$	$104\frac{1}{4}$	»		
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	»	94	$93\frac{5}{8}$	»	94	
Dito bij Hope . . .	4	»	$86\frac{1}{4}$		»		
Dito bij Stieglitz en C°.	4	»	$84\frac{1}{8}$	$83\frac{5}{8}$	»	84	
Cert. te Hamburg . .	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
Cert. van Dito . . .	6	»		$64\frac{1}{4}$	»	$64\frac{3}{4}$	
POLEN, Certific. . . .	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300	f			»	»		
Dito Dito . . . fl 500	»				»		
AMERIKA, Phil. Bank .	6	pCt.			»		
Dito Bank-Actiën . .					»		

Oost., Met. 5 pc. $86\frac{1}{2}$; $2\frac{1}{2}$ pc. $44\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; N. Met. 90; Fransche 3 pc. $51\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$; Den. $99\frac{7}{8}$ onb.; Louis. 94; Mexico 5 pc. 26, $\frac{1}{8}$, 26; Peru 4 pc. $52\frac{1}{2}$, $\frac{7}{8}$; Gren. $1\frac{1}{4}$ pc. $16\frac{5}{8}$.

Wisselkoers.

2/m. Parijs $56\frac{5}{8}$; Zigt Parijs $56\frac{3}{4}$; 2/m. Londen 12,05; Zigt Londen 12,10; 2/m. Hamburg $34\frac{7}{8}$; Zigt Hamburg $35\frac{1}{16}$; 3/m. Lissabon 42; 3/m. Porto 42; 2/m. Petersburg 1,85.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 9 October.

Ruwe Suiker. De notering der prijzen is thans Surinaamsch *f* 23 a 29; Havana bruin a blond *f* 24 a 36; dito wit *f* 37 a *f* 45; Brazil Mosc. met 18/m. Rab. *f* 23 a 33, dito wit *f* 31 a 38; Java *f* 23 a 38; Manilla *f* 23 a 38.

ROTTERDAM, 8 Oct. Heden zijn verkocht 25 vaten Virginy Tabak, per Potomac.

ROTTERDAM, 8 October. Jarige Tarwe tot vorige prijzen met trage koopers, puike dito van *f* 8 tot *f* 8,40; middelbare dito van *f* 7,50 tot *f* 7,90; nieuwe hield in de puikste en blankste kwaliteiten tamelijk prijs daarvoor *f* 8, *f* 8,10, *f* 8,20 besteed, de overige lager naar kwaliteit en droogte van *f* 6,50 tot *f* 7,70 per mud. Roode soorten *f* 5 à *f* 10 lager met weinig handel; 162/2 ℔ jarige Hoogl. Kleefsche Tarwe *f* 2,65, *f* 270; 162/2 ℔ nieuwe dito *f* 250, *f* 254, *f* 255, *f* 258.

Rogge. De puikste en droogste van *f* 4.60 tot *f* 4.80, mindere van *f* 4.20 tot *f* 4.50, de overige soorten met redelijken handel.

Gerst. De puikste winter van *f* 3.80 tot *f* 4, de overige van *f* 3.40 tot *f* 3.70, de beste zomer van *f* 3.20 tot *f* 3.30, mindere van *f* 3 tot *f* 3.10 per mud.

Haver prijshoudend; korte van *f* 2,40 tot *f* 3,40; lange van *f* 1,90 tot *f* 2,50 per mud.

Boekweit bij matigen aanvoer in de puike soorten, tot *f* 5 hooger, meerder kooplust; op 140/2 ℔ nieuwe N. B. *f* 137, *f* 140, *f* 143; nieuwe Vl. *f* 140; nieuwe Gr. Zand *f* 130, *f* 132; nieuwe Rijn naar kwaliteit *f* 134. *f* 136, *f* 138, *f* 140.

Koolzaad tot vl. ℔ 1 hooger met veel begeerte; Zeeuwsch in zakken vl. ℔ 63, vl. ℔ 64; puik gestort dito vl. ℔ 66; ordinair Flackeesch vl. ℔ 57; en Zeeuwsch zomer vl. ℔ 53, vl. ℔ 54. Nieuw Inlandsch Hennepzaad *f* 170, *f* 175.

SCHIEDAM, 8 Oct. Granen. *Rogge* 149/2 ℔ Pommer *f* 128; *Moutwijn* per Ned. vat zonder fust *f* 11,25, *Genever* *f* 14,75, *Amst. Proef* *f* 16,00, zonder de belasting.

De aan-, uit- en doorvoer van levensmiddelen te Amsterdam, van 1 tot en met 6 Oct., zijn geweest als volgt:

Aanvoer:

Tarwe L. 726, 22 M., 50 K. — Rogge L. 486. — Boekweit L. 39, 15 M. — Garst L. 16. — Erwten L. 11, 26 M. — Rijst 902998 ℔.

BUITENLANDSCHE EFFECTEN.

ANTWERPEN, 8 Oct. Belg. leen. $2\frac{1}{2}$ pc. 49; 5 pc. $95\frac{1}{2}$; $4\frac{1}{2}$ pc. $87\frac{7}{8}$; Spanje Ard. 5 pc. $10\frac{7}{16}$; Binnenl. 3 pc. —; Coupons —; Rom. Leening $75\frac{3}{8}$.

WEENEN, 5 Oct. Met. 5 pc. $96\frac{1}{4}$; id. 4 pc. 77; $2\frac{1}{2}$ pc. 49; Bank-Actien 1185; Lot. fl. 250, 114; id. fl. 500, 162.

HAMBURG, 6 Oct. Rusl. Engels. leening $104\frac{1}{4}$, Cert. bij Stiegl. 4 pc. $84\frac{1}{4}$; Spanje, Ard. 5 pc. $10\frac{1}{2}$; id. Binnenl. 3 pc. $25\frac{1}{2}$.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 9 Oct. Het schip Jantina, kapt. Brouwer, van Newcastle naar Holland, is gisteren bij Calandsoog verongelukt, doch het volk gered.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 8 Oct. N. N. O. storm; W. Meeter, Koning Willem II, (s.) Hull.

DELFZYL, 4 Oct. F. B. Vos, Aaltina, Halle. — 5 Oct. L. L. P. Bos, Hillechiena, Bremen n. Amst. — 6 Oct. J. Loekhold, Eefke, Pruisse Polder. - J. P. Bultje, Maria, id.

HELVOET, 8 Oct. N.; Attwood, (s.) Londen. - Sir Robert Peel, (s.) id. - J. H. Gust, Goede Hoop, Hartlepool. - Norfolk, (s.) Yarmouth. - D. R. Kleve, Laurens Koster, Batavia, gesleept door de stoomboot Brouwershaven. - H. Mathew, Elisabeth, Shoreham. - C. Ouwehand, Eduard, Sunderland. - C Henderson, Elisa Lomer, Seaham. - M. J. Poel, Everardus, Libau.

DORDRECHT, 9 Oct. W. P. Brown, Marij Ann Purdij, Leverpool.

BRIELLE, 8 Oct. N.; Batavier, (s.) Londen.

VLISSINGEN, 7 Oct. Hedderson, Helen August, Akijab. - Dograeve, Amphitrite, New-York. - Johnsen, Vesta, Riga.

UITGEZEILD:

DELFZYL, 6 Oct. W. Dijk, voor A. H. Post, Edzardina Catharina, Noorwegen. - H. Velvis, Sijka, Ditzum. - M. Hilbrands, Maria, (Amsterdam) Bremen. - J. J. Bolmeijer, Twee Gebroeders, (Utrecht) id. - E. R. Hutzebos, Catharina, Leer. - R. A. de Groot, Twee Gebroeders, (Amsterdam) Halle.

VLISSINGEN, 7 Oct. Sears, Carlos, New-Orleans. - Meinders, Johanna, St. Petersburg. - Andersen, Venus, Lillesand. - Wahlbom, Odin, Tonsberg. - Taijlor, Kentucket, Hamburg. - Jorjan, Margareth, id. -- de Jonge, Vrouw Martha, Leer. - Christensen, Hanna Martha, Avontuur.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BALTIMORE, Saunders, American: 600 v. Tabak, J. A. Kluytenaar; 155 v. dito, P. T. Bicker.

TENERIFFE, Drogna, Ducila: 100/1, 80/2, 40/4 p. Wijn, Bunge & Comp.; 60/1 p. Wijn, B. H. Schröder & Comp.

DANTZIG, Blaauw, Gesina: 60 l. Tarwe, G. H. Burges & Zoon.

DRAMMEN, Grön, Haabets Anker: 1 lad. Hout, Geo. Fr. Egidius.

DRAMMEN, Hammer, Bellona: 1 lad. Hout, Geo. Fr. Egidius.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Kleve, Laurens Koster: 4550 b. Koffij, 842 kranj. Suiker, 677 k. Thee, 787 sch. Tin, 1000 st. Huiden, 1167 b. Bindrotting, N. H. M.

TJILATJAP, van Emmerik, Adrianus Jacobus: 2780 b. Koffij, 517 k. Indigo, 293 sch. Tin, 770 boss. Bindrotting, N. H. M.

NICKERIE, Popken, Tropicus: 180 v. Suiker, 79 b. Katoen, 1 partijtje Quassiehout, A. Campbell en C°.

BOSTON, v. d. Linden, Factory: 138 v. Melassen, 276 vtj. Honig, 780 bl. Mahonijhout, 50 t. Verfhout, Mees en Moens; 1 partij Verfhout, Gebr. Nottebohm.

LONDEN, Stranack, Rainbow: 358 bl. Koper, S. A. Le Vino en C°.; 20 bl. Tin, W. v. Houten, 9 k. Gom, F. W. C. Blom; 8 k. Indigo, Grohé en Sander; 8 k. Indigo, C. L. Ringrose en C°.; 6 k. Indigo, W. Bunge en C°.; 4 k. Indigo, L. Mayer en C°.

HAMBURG, Boonstra, Geertina: 169 oksh. Wijn, Wenzel, Leupold en C°.

SCHEEPS-VRACHTEN.

RIGA, 1 October. Naar Amsterdam, 25 ct. voor balken; naar de Maas, onder Nederlandsche vlag *f* 22 a *f* 23 voor Rogge *f* 20 a *f* 21 voor Garst, beide met *f* 1; naar Groningen 25 ct. voor Balken.

DANTZIG, 2 October. Naar Amsterdam, *f* 18 voor Rogge, naar Termunterzijl en Delfzijl *f* $17\frac{1}{2}$ voor Hout; naar Groningen *f* 18 voor Hout.

RIVIER-VAART.

SCHEPEN IN LADING NAAR:

Keulen. A. Krell, Mercurius.
» D. van Ahlen, Cölln. No. 5.
Maintz. C. Bender, Maintz No 5.
Straatsburg. N. Urmetser, Frankfort No. 7.
Manheim. J. G. Kroll, Hoffnung.
Weesel. B. Brinkamp, Twee Gebroeders.
Duisburg. J. L. Arera, Friedrich Wilhelm.
Ludwighaven. W. Lintz, Herman.
Dusseldorp, *Neuss* en *Urdingen.* G. Koenen, Niederrein No. 10.
Frankfort en *Coblentz*, C. A. van Rietschooten, Frankfort No. 18.

Rijnhoogte *Arnhem*, 8 Oct. 0 el. 4 duim.
Keulen, 8 » 6 voet 6 »

AMSTERDAM, 9 October.

Binnengekomen:

C. A. Boomgaard, Antje Witsenborg, Newcastle. (O. D.) Steenkolen. - A. H. van der Wall, Geerdina, id. (W. D.) id.

Uitgezeild 9 October.

P. J. de Boer, Vriendschap, Livorno. - P. H. Puister, de Nijverheid, Baijonne. - N. S. Beck, Delphin, Arendahl. - C. H. Veen, Alida, Avontuur.

PRIJZEN DER PERCEELEN,

Geveild op Maandag 8 October, in het O. Z. Heeren Logement.

No. 1. Een Huis en Erve, Binnenkant, No. 2611; *f* 850 F. L. Hoelen.

2. Een dito, Boomsloot, No. 3356; *f* 1525, B. Keuch.

3. Drie Huizen, Tuin en Erven, te Loenen aan de Vecht, No. 43; *f* 3550, *f* 450, T. J. B. Westerwoudt.

4. Een Huis, Tuin en Erve, Prinsengracht, No. 4860; *f* 5375, *f* 1200, J. H. Nieuwenhuijs.

5. Een Huis, Achterhuis en Erve, Heerengracht, No. 5565; *f* 3675, *f* 25, Opgehouden.

6. Een dito, Kapelsteeg, No. 1687; *f* 2825, *f* 600, P. D. Lusink, Jr.

7. Een dito, Langestraat, No. 5479; *f* 1300, B. Keuch.

8. Het Buitenverblijf *Weltevreden*, aan den Amsteldijk, Weesperzijde, No. 679; *f* 3375, *f* 20, Opgehouden.

9. Een Huis en Erve, Brouwersgracht, No. 2249; *f* 800, *f* 1, G. van Heerde.

10. Een dito, Tweede Anjeliersdwarsstraat, No. 4760; *f* 930, J. W. Meijer.

11 De helft in twee Huizen en Erven, Anjelierstraat, Nieuwehuizengang, No. 4513 en 4514; *f* 320, G. van Heerde.

12. Twee Loodsen en Erven, Haarlemmer Houttuinen, No. 2503 en 2504; *f* 1300, *f* 300, G. Moele.

13. Een Perceel Wei- en Hooiland, aan de Wetering, in den Buitenvelderschen Polder; *f* 4525, *f* 125, B. Langerhuizen.

14. Drie Grafsteden, op de Begraafplaats bij de Diemerbrug, Lett. A, No. 57, 58 en 59; *f* 49, *f* 10, A. Langerhuizen.

15. Drie dito's, als voren, Lett. A, No. 60, 61 en 62; *f* 49, Opgehouden.

16. Drie dito's, als voren, No. 63, 64 en 65; *f* 49, Opgehouden.

17. Drie dito's, als voren, » 66, 67 en 68; - 49, Dito.

18. Drie dito's, als voren, » 69, 70 en 71; - 49, Dito.

ADVERTENTIEN.

(1554) On demande, dans **UN PENSIONNAT DE JEUNES DEMOISELLES**, situé dans un village de la Hollande Méridionale, une **SOUS-MAITRESSE** *de la Religion Catholique*, agée de 25 à 30 ans, à même d'enseigner *la langue Anglaise* et de la parler purement. On désire, en outre, qu'elle parle le *Français avec facilité.* S'adresser par lettres affranchies, sous l'initiale M. Y. chez Mr. DU MORTIER, Libraire à Leide.

(1560) C. C. VAN DER HOEK, Boekhandelaar te Leyden, heeft uitgegeven en verzonden:

I. J. M. SCHRANT. **KANSELREDENEN** *over de Gelijkenis van den Verloren Zoon* . . *f* 1.50

II. J. M. SCHRANT. **HOOFDREGELEN**, *betreffende stijl en welsprekendheid* . . . . . *f* 0.60

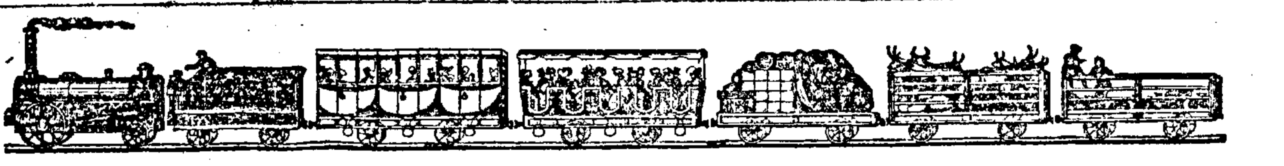

NEDERLANDSCHE RIJN-SPOORWEG

Winterdienst, beginnende 15 October.

VAN AMSTERDAM NAAR ARNHEM.

Vertrek van Amsterdam.	Abcoude.	Vreeland.	Nieuwersluis.	Breukelen.	Maarsen.	Van Utrecht of aankomst aldaar.	Zeist Driebergen.	Maarsbergen.	Veenendaal.	Ede.	Aankomst te Arnhem.
7^{45}	8^{3}	8^{14}	8^{23}	8^{31}	8^{40}	8^{55}	9^{13}	9^{30}	9^{53}	10^{7}	10^{35}
11^{55}	12^{13}	12^{24}	12^{33}	12^{41}	12^{50}	1^{5}	1^{23}	1^{40}	2^{3}	2^{17}	2^{45}
5^{27}	5^{43}	5^{56}	6^{5}	6^{13}	6^{22}	6^{37}	6^{55}	7^{12}	7^{35}	7^{49}	8^{17}

VAN ARNHEM NAAR AMSTERDAM.

Vertrek van Arnhem.	Ede.	Veenendaal.	Maarsbergen.	Zeist Driebergen.	Van Utrecht of aankomst aldaar.	Maarsen.	Breukelen.	Nieuwersluis.	Vreeland.	Abcoude.	Aankomst te Amsterdam.
7^{10}	7^{38}	7^{52}	8^{15}	8^{32}	8^{50}	9^{5}	9^{14}	9^{22}	9^{31}	9^{42}	10
11^{30}	11^{38}	12^{12}	12^{35}	12^{52}	1^{10}	1^{25}	1^{34}	1^{42}	1^{51}	2^{2}	2^{20}
3^{35}	4^{3}	4^{17}	4^{40}	4^{57}	5^{15}	5^{30}	5^{39}	5^{47}	5^{56}	6^{07}	6^{23}

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.